

SLOVENSKI

vestnik

GLASILO SLOVENSKE KOROŠKE

LETNIK VI

CELOVEC, V SOBOTO, 7. VII. 1951

ŠTEV. 47 (416)

Kam so prišli milijoni?

Kakor blisk z jasnega neba je pred kratkim zadelo poročilo o sedanjem stanju avstrijskega gospodarstva v ameriškem listu „New York Times“. Celotno poročilo je bila ena sama uničujoča kritika nad vsemi tistimi, ki si lastijo monopol v gospodarstvu — nad ÖVP. Posebno občutljivo pa je kritika zadela še prav zaradi tega, ker je prišla s strani ljudi, ki se nikakor ne prištevajo k naprednim socialističnim elementom, marveč je prišla iz tabora kapitala, katerega poslušni in ubogljivi hlapec v Avstriji je predvsem ÖVP.

V omenjeni kritiki ugotavljajo, da se avstrijsko gospodarstvo kljub velikopotezni pomoči iz tako imenovanega Marshallovega načrta še do danes ni moglo otresti popolnoma zastarelih oblik proizvodnje in da mu ni uspelo, da bi se vsaj delno postavilo na lastne noge. V prvi vrsti se kritika nanaša na kmetijstvo, ki da „je bilo še lansko leto na najnižji stopnji izmed držav Zapada“, to pa zaradi tega, ker „vlada v Avstriji še vedno nekakšen srednjeveški cehovski sistem“, ki „zakonito prepoveduje svobodno tekmovanje“. Glede industrije pa ugotavljajo, da se merodajni ljudje zoperstavljajo temu, da bi z uvedbo modernih načinov dela dvignili proizvodnjo.

Kritika sicer molči, kdo je glavni krivec pri vsem tem, toda vsakomur je znano, da obvladuje avstrijsko gospodarstvo v pretežni meri ÖVP. Zato je tudi razumljivo, da je v njenih vrstah zavladal po objavi kritike najprej silen poplah: krivci so sramežljivo zardeli nad svojo javno nakazano krivdo. Toda samo v začetku, kaj kmalu pa so se spet potuhneli in začeli krivdo zvrčati na druge. Ker pa je krivda le preveč očitna, bodo prej ali slej le morali položiti račune o svojem zavoznem gospodarjenju.

Polaganje računov je že pred daljšim časom javno zahtevala tudi Slovenska kmečka zveza, stanovska organizacija tistih kmetov, ki že leta slišijo in čitajo o veliki pomoči, katere je deležno avstrijsko kmetijstvo, iz katere pa oni doslej niti groša niso dobili. Dnevno se vprašujejo, kam so šli številni milijoni, namenjeni avstrijskim kmetovalcem, ker mali in srednji kmet, predvsem pa naš slovenski gospodar je doslej zaman čakal, da bi tudi njemu dodelili vsaj nekaj od visokih vsot.

Pred nekaj dnevi pa so se socialistični poslanci obrnili na kmetijskega ministra, od katerega zahtevajo, da končno objavi točno poročilo o uporabi denarja v kmetijstvu. V zahtevi so navedli tudi podrobne številke velikanske pomoči, ki je bila dodeljena avstrijskemu kmetijstvu. Avstrijsko kmetijstvo in gozdarstvo je v letih 1948 do 1950 dobilo nič manj kot 1.184.410.000 šilingov, kljub temu pa se je proizvodnja znatno znižala. Zato zdaj javnost pričakuje, da bo ministrstvo za kmetijstvo in gozdarstvo podrobno poročalo, katera kmetijska in gozdarska podjetja so bila delež-

na pomoči in koliko je znašala dodelitev posameznemu podjetju.

Jutri začetek pogajanj o premirju na Koreji

V zadnji številki smo že poročali, da so se vrhovni poveljniki na Koreji borečih se oboroženih sil sporazumeli za pogajanja o sklenitvi premirja. Medtem ko je poveljnik čet Združenih narodov general Ridgway predlagal, da bi s pogajanjmi pričeli že 5. t. m., sta poveljnika severnokorejske vojske in kitajskih čet zastopala mnenje, da se k pogajanjem sestanejo šele med 10. in 15. julijem. Nato je general Ridgway stavljal predlog, da bi se pred tem datumom sestali vsaj na pripravljalnem posvetovanju, na kar so pristali tudi na nasprotni strani in tako so določili nedeljo 8. julija za dan, ko se bodo zastopniki obeh strani prvič vsedli za „zeleno“ mizo.

Zastopniki obeh vrhovnih štabov se bodo torej jutri sestali na področju prejšnje korejske prestolnice Kaesonga, da pripravijo tla za dokončna pogajanja o premirju. General Ridgway bo poslal na pripravljalni sestanek tri zvezne oficirje ter dva tolmača.

V političnih krogih pričakujejo, da bodo pri teh pogajanjih nastopile številne težkocče, ker pripisujejo predvsem šefu kitajske delegacije, poveljniku kitajskih „prostovoljcev“ na Koreji generalu Peng Teh Huaju izredno vztrajnost

na pomoči in koliko je znašala dodelitev posameznemu podjetju.

Pričakujemo, da bodo ÖVP-jevski voditelji, ki so doslej samovoljno razdeljevali velikanske vsote, končno uvideli potrebo in položili točne račune o svojem delu, da bo tudi naš kmet vedel, kdo je na njegov račun vtaknil v žep težke milijone.

ni pogajanjih in ga prištevajo med najbolj sposobne ljudi najvišjega kitajskega vodstva. Ovira pri pogajanjih bo vsekakor vprašanje določitve nevtralne razorožene cone med Severno in Južno Korejo, kakor tudi zamenjava vojnih ujetnikov. V rokah oboroženih sil Organizacije združenih narodov je okoli 23.000 ujetih Kitajcev in najmanj 200.000 Severnokorejcev, medtem ko računajo ujete zavezniške vojake na kakih 10.000.

Washington. — Reuter poroča, da je federacija ameriških farmerjev poslala pismo administratorju za obrambno mobilizacijo Charlesu Wilsonu, v katerem zahteva, naj bi pri razdeljevanju jekla, bakra in aluminija za proizvodnjo strojev v polni meri upošteval potrebe kmetijstva. V pismu je rečeno, da se mora povečati kmetijska proizvodnja ali pa zmanjšati potrošnja hrane, povečanje pridelka pa je mogoče doseči le s povečano mehanizacijo, saj se število delavcev stalno zmanjšuje. Danes je v ZDA 600.000 kmetijskih delavcev manj kot pred letom in 1,5 milijona delavcev manj kot pred dvema letoma.

Poskus državnega prevrata v Siamu

Dne 29. junija so uporniki mornarji ugrabili siamskega ministrskega predsednika feldmaršala Pibula Songgrama v trenutku, ko je v imenu vlade prevzemal ameriško ladjo, podarjeno Siamu v okviru gospodarske pomoči zaostalim deželam. Uporniški radijski oddajnik je nekaj ur nato objavil, da bo „osvobodilna stranka“ osnovala novo vladu z generalom Luan Kač Songranom na čelu. Poveljstvu armade in letalstva pa sta na upor odločno reagirali. Prišlo je do srditega obstreljevanja in bombardiranja uporniškega glavnega stanu 15 km severovzhodno od Bangkoka, uporniška topniška ladja pa je obstreljevala letališče Don Muang. Po enodnevem obstreljevanju je ujeti Pibul Songgram preko radia pozval obe stranki, naj sovražnosti ustavita in začneta mirna pogajanja. Nekaj ur nato so ga uporniki izpustili.

Feldmaršal Pibul Songgram je star 54 let in je vodilna oseba v Siamu že od leta 1938, ko je prvič postal ministrski predsed-

nik Siamu. Ker pa je njegova vlada med drugo svetovno vojno sodelovala z Japonci, je bil po vojni prisiljen umakniti se iz javnega življenja. Po državnem prevratu leta 1947 je postal vrhovni poveljnik siamske armade, pet mesecev kasneje pa ministrski predsednik. Zaradi pogostih nesporazumov z mornarico jo je vedno bolj omejeval in krepil moč armade letalstva in policijske mornarice, kar je povzročilo slabo voljo med mornarico. To slabo voljo je izkoristil general Luan Kač Songram pri nedavnem uporu, ki bi lahko zaradi zemljepisne lege Siamu postal mednarodnega pomena, čeprav je bil lokalnega značaja.

Sarajevo. — Na sarajevski univerzi je doslej prva žena v Jugoslaviji čast dekana fakultete. To je profesor matematike filozofske fakultete Vera Schneider, ki je bila izvoljena za dekana filozofske fakultete in je univerzitetni svet njeno izvolitev že potrdil.

Program de Gaullovega gibanja

Na seji nacionalnega sveta de Gaullovega gibanja za združitev francoskega naroda je bila sprejeta resolucija, v kateri je opisan program tega gibanja. V resoluciji je poudarjeno, da je gibanje pripravljeno sprejeti odgovornost za udeležbo v vodstvu države v skladu z volilnimi izidi. De Gaullovo gibanje bo predlagalo Narodni skupščini izvedbo nekaterih reform, ki so sestavni del njegovega programa, včevši tudi reformo volilnega zakona. Gibanje bo prav tako za-

htevalo določene spremembe v sistemu obračevanja in široko amnestijo.

V zunanjepolitičnem oziru je de Gaulle za zagotovitev miru z enotnostjo političnega, strateškega in ekonomkega vodstva med zahodnimi velesilami.

Na koncu se je govoril de Gaulle, ki je poudaril, da gibanje za združitev francoskega naroda ne bo izvajalo sistematične opozicije v parlamentu, vendar pa bo odločno branilo svoje cilje.

V nedeljo 15. julija od 7.15 do 7.45 v Radio Celovec:

„Slovenska narodna pesem, kakor jo je priredil France Marolt“ oddaja pesmi s koncerta Akademskega pevskega zbora iz Ljubljane dne 16. junija 1951 v Celovcu.

Dan izseljencev Slovenije

Jutri bo preteklo deset let, odkar so nacistični krvniki začeli z množičnim izseljevanjem in iztrebljanjem slovenskega naroda. 8. julija 1941 so namreč izselili prve slovenske družine iz Slovenije.

V počastitev spominske obletnice bo Zveza borcev priredila jutri v Mariboru „Dan izseljencev, pregnancev in internirancev Slovenije“, na katerem bodo protestirali proti krivicam, ki jih je utrpel slovenski narod, in zahtevali jamstva, da se taki dogodki ne smejo nikdar več ponoviti.

Pripravljalni odbor je na to prireditve povabil tudi našo Zvezo slovenskih izseljencev in je danes odpotovala v Maribor sedemčlanska delegacija s predsednikom tov. Vinkom Gröblacherjem na čelu.

Finančni minister zaskrbljen

V zvezi s predvideno peto pogodbo o cenah in mezdah računajo, da bo državni proračun obremenjen dodatno za 3,5 milijarde šilingov. V prizadevanju, da bi našli za nastali primanjkljaj potrebno kritje, je zvezna vlada predložila državnemu zboru vrsto zakonskih osnutkov, ki deloma vsebujejo zelo važne ukrepe na davčnopolitičnem področju. V ospredju je sprememba davčnega zakona za leto 1951, ki pomeni na področju direktnih davkov in davka na blagovni promet nov položaj. Ker direktnih davkov ni mogoče več zvišati in ni drugih izdatnih virov, so se odločili, da bodo zvišali davek na blagovni promet. S tem pa finančni minister še ne bo v stanju, da bi mogoče kriti vsled pogodbe o cenah in mezdah narastle večje izdatke. Za popolno kritje proračuna bo manjkalo še vedno 1,5 milijarde šilingov. V tozadevnih pogajanjih doslej še ni uspelo, da bi našli izhod iz te situacije. Stranke skušajo razprave o kritju proračuna preložiti na poznejši čas, dočim vztraja finančni minister na stališču, da ravnotežje državnega proračuna ne sme biti moteno.

ZDA za ukinitve trgovinskih omejitev

Ameriška vlada je zahtevala od Gospodarsko-socialnega sveta OZN, naj sprejme na dnevni red svojega prihodnjega zasedanja, ki bo 30. julija v Ženevi, tudi vprašanje ukinitve trgovinskih omejitev, ki bi zajelo ukinitve omejitev proizvodnje, določanje cen in prodajnih področij. To zahtevo so ZDA utemeljile z dejstvom, da omejene omejitve zmanjšujejo trgovinski promet med državami, ovirajo učinkovito uporabo izvorov in tehnoloških izumov, prav tako pa vplivajo tudi na življenjsko raven prebivalstva posameznih držav. Ukinitve teh omejitev bi znatno vplivala na povečanje proizvodnje in prispevala k znižanju cen ter izboljšanju življenjske ravni.

Deželni glavar Wedenig na dopustu

Deželni glavar Wedenig se bo od 9. julija do 6. avgusta nahajal na dopustu. Za časa njegove odsotnosti ga bo v državnih zadevah zastopal namestnik deželnega glavarja Krašnič, v deželnih zadevah pa deželni poslanec Sima.

Uradne ure pri deželni vladi

Od 25. junija so pri deželni vladi in njej podrejenih uradih naslednje uradne ure:

Od ponedeljka do četrтка od 7.00 do 12.30 in od 14.00 do 17.00 ure. V petkih od 7.00 do 12.30 in od 14.00 do 16.30 ure. V sobotah je kakor doslej samo dežurna služba.

Ta uredba velja do 31. avgusta 1951.

Ukinitve poslovanja navijalcem cen

Ministrstva za notranje zadeve, za pravosodje ter trgovino in obnovu so na podlagi zakona o navijalcih cen (Preistreibeigesetz) odredila, da okrajno glavarstvo oziroma v mestih zvezna policijska oblast lahko že prej, predno je bil proti njim sprožen kazenski postopek, zapre obrate in ukine poslovanje onim podjetjem, ki vsled navijanja cen lahko povzročijo v javnosti nezadovoljstvo in pohujšanje, če so bili že enkrat zaradi podobnega postopka kaznovani.

Ta odredba ne prizadene obratov, ki se bavijo s kmetijsko proizvodnjo.

Oblast prizadetim podjetjem lahko zapre obrate in ustavi poslovanje v celoti ali pa samo en del obrata za dobo šestih mesecev. V tem obdobju se po uvidevnosti oblasti ukinitve poslovanja lahko omeji na gotovi dnevni čas ali pa na gotove dneve, lahko pa oblast odredi tudi popolno ukinitve za to obdobje.

Odredba je kot resno svarilo tistim, ki pri navijanju cen ne poznajo meje, popolnoma na mestu.

Deželna vlada nima razumevanja za slovensko kmetijsko šolo

Na odločno zahtevo slovenskega prebivalstva po ustanovitvi slovenske kmetijske šole na Koroškem in na svojo vlogo od 20. januarja 1951 ter na svojo urgenco od 20. junija 1951 je Slovenska kmečka zveza prejela od koroške deželne vlade s podpisom namestnika deželnega glavarja Ferlitscha odgovor, kjer pravi med drugim:

„Z zopetno otvoritvijo kmetijske šole Goldbrunnhof kot dvotečajne zimske šole in z ustanovitvijo kmetijske šole v okraju Beljak bo zadovoljeno tudi ponovnim zahtevam zastopnikov kmečkega ljudstva na jezikovno-mešanem ozemlju po izgradnji kmetijskega šolstva v tem delu Koroške. Šolsko nadzorstvo bo s svoje strani skrbelo, da bodo pri pouku na teh dveh šolah upoštevana naravne in gospodarske proizvodne razmere južne Koroške in da bo uspešna strokovna izobrazba temu primerno prirojena.

Za ustanavljanje in vodstvo vseh kmetijskih strokovnih šol so merodajne smernice zveznega ministrstva za kmetijstvo in gozdarstvo kot vrhovne šolske oblasti. Tudi o učnem načrtu odloča imenovano zvezno ministrstvo. Za vsako spremembo izdanih navodil je zaradi tega potreben pristavek vrhovne nadzorne šolske uprave.

Na podlagi veljavnih navodil za jezikovni pouk na javnih ljudskih in glavnih šolah je smatrati, da mladina, ki zapusti te šole obvlada nemški jezik v zadostni meri, vsled česar v primeru obiska kakšne strokovne šole z nemškim učnim jezikom lahko sledi pouku. Zato je koroška deželna vlada mnenja, da ni potrebno, da bi na kmetijskih šolah jezikovno mešanega ozemlja uvedli slovenščino kot učni jezik. Pač pa je v smislu posvetovanja šolskega odbora v deželnem zboru predvideno, da

bodo uvedli v učni načrt obeh šol jezikovno mešanega ozemlja „slovenščino“ kot učni predmet.

Buditi in poglobljati ljubezen do domovine in povezanost z grudo je v prvi vrsti že naloga domače hiše; s sodobnim izoblikovanjem pouka na javnih in strokovnih šolah je mogoče v veliki meri podpreti izpolnjevanje tega naloga. Zaradi tega bodo kmetijske šole jezi-

kovno mešanega ozemlja prispevale k dosegu tega cilja s tem, da bodo uvedle gojitev šeg in običajev.“

Slovenska kmečka zveza bo v zvezi s tem odklonilnim odgovorom, ki odraža veliko nerazumevanje pristojnih oblasti za potrebe slovenskega prebivalstva, podvzela potrebne korake pri ministrstvu za kmetijstvo in gozdarstvo na Dunaju.

Tako „preganjajo“ vero v Jugoslaviji

Koliko smo pri nas že slišali in čitali o strašnem „preganjanju“ vere v novi Jugoslaviji, kjer da zapirajo in celo ubijajo duhovnike, spreminjajo cerkva v kinodvorane in bare, prepovedujejo vernikom udeležbo pri verskih opravilih in podobno. Ni treba ponovno ugotavljati, da je to le zlonamerno in načrtno klevetanje ljudske oblasti v različnih državah, vsaka beseda je odveč, ker dejanja preveč zgovorno pričajo o nasprotnem. In tudi tukaj bi navedli primer, kako jugoslovanska ljudska oblast dejansko „preganja“ vero.

Pred kratkim je predsedstvo vlade LR Slovenije dodelilo izdatno pomoč v znesku 300.000 din za obnovo in popravilo proštjske nadžupnijske cerkve sv. Jurija v Ptujju. S to podporo bodo na cerkvi opravili najvažnejša popravila. V „Slovenskem poročevalcu“ — glasilu Osvobodilne fronte Slovenije — pa beremo, da se je ptujski prošt in dekan Ivan Greif za nakazilo 300.000 din zahvalil predsedstvu vlade LR Slovenije s posebnim pismom, v katerem med drugim pravi: „Presenetila me je pozornost, ki ste mi jo pokazali že s tem, da sem bil o podpori takoj brzojavno obveščen. Naslov je s tem ponovno postavil na laž vse klevete nasprotnikov oblasti o „preganjanju

vero“, saj tolikega razumevanja in pomoči od strani vlade ne bi bili prej nikdar prejeli. Podpisani pa bom kakor doslej v prihodnje še bolj vneto delal za utrditev naše oblasti in za krepitev in razvoj socializma v naši domovini.“

Ptujčani, ki so tako ponosni na svoje mesto prav zaradi bogatih zgodovinskih spomenikov, bodo gotovo z zadovoljstvom sprejeli to vest. S podporo, ki je bila dodeljena za obnovo nadžupnijske cerkve, bo zavarovan eden izmed najbolj dragocenih zgodovinskih spomenikov v Ptujju.

Cerkev sv. Jurija v Ptujju, ki je nenavadno bogat spomenik srednjeveškega Ptujja, je ena izmed najstarejših romanskih cerkva na Slovenskem. Zgrajena je bila koncem XI. stoletja. V XV. stoletju je bila s precejšnjo prezidavo gotizirana, dobila je mimo drugega lep gotski prezbiterij, gotski pevski kor in posebne gotske klopi, ki so edinstvene kot zgodovinski spomenik tiste dobe. Zadnji čas so odkrili v cerkvi tudi bogate freske, ki izvirajo verjetno iz XIII. oz. XIV. stoletja. Večina fresk je še pod ometom. Ptujjska cerkev sv. Jurija je tudi po XV. stoletju doživela še več dozidav in preureditev. Tako ima n. pr. cerkveni stolp baročno streho itd.

Vesti iz Jugoslavije

Četa vojakov rešila iz hudournika 1400 pitanih svinj

Velike poplave, ki so bile nedavno na Hrvaškem in v Slavoniji so povzročile ogromno škodo. To so bili dnevi groze, ki se jih bodo prebivalci poplavljenih krajev še dolgo spominjali. Iz teh dni pripovedujejo tudi zgodbo o težavnem reševanju 1400 svinj z državnega posestva „Napredak“ v Malih Zdenicah.

Opolnoči je prebudil inženirsko četo v Bjelovaru alarm. Dež je strašno lil, toda vojake to ni motilo. V nekaj minutah je bila vsa četa na kamionu, ki je hitel proti Malim Zdenicam, kjer je reka Ilava podrla nasispe in preplavila državno posestvo in okoljske vasi.

Ko so prišli na cilj, se je nudila vojakom strašna slika: Hudournik je vdrl v svinjake, v katerih je bilo 1400 pitanih svinj ki so prestrašeno krulile. Dež je lil, voda je hrumela in neprestano naraščala. Izgledalo je, da bo zdaj, zdaj hudournik odplaval vse svinje s seboj.

Celih devet ur od treh ponoči do opoldne, so reševalci do vratu v vodi reševali svinje. Sreča je bila, da svinje dobro plavajo. Kljub temu je bilo reševanje živali zelo oteženo zaradi tega, ker so morali reševalci poganjati svinje proti deroči vodi, ki jih je neprestano odnašala nazaj. Dostikrat so bili reševalci sami v smrtni nevarnosti. Kljub temu je skupni trud uspel: vsem 1400 svinjam so rešili življenje razen eni, ki jo je izmučenim reševalcem dal pripraviti za kosilo direktor posestva.

Röntgenska ordinacija v vagonih

V delavnicah državnih železnic v Mariboru so predelali dva potniška vagona v moderno opremljeno röntgensko ordinacijo, ki bo kot protituberkulozni dispanzer obiskovala predvsem industrijske in rudarske kraje. Vagona sta zelo moderno opremljena. Prvi ki je dolg 20 metrov, ima slačilnico, pisarno, snemalno sobo z moderno röntgensko napravo, temnico za razvijanje filmov, spalno kabino, umivalnico itd. V drugem, ki je

dolg 12 metrov, je pa bencinski agregat za električni tok, jedilnica, kuhinja in spalnica za 8 oseb.

Za 69 milijonov dinarjev zdravilnih zelišč

Za 69 milijonov dinarjev zdravilnih zelišč bodo letos izvozili iz Črne gore. Doslej je bilo odposlanih v inozemstvo že 215 ton raznih zelišč, nadaljnjih 75 ton zelišč pa čaka v reški luki na prevoz.

Starodavne umetnine prizrenskih zlatarjev

Kjer koli v svetu je že razstavljal Jugoslavija, povsod so bile kot neka posebnost razstavljene tudi prekrasne umetnine prizrenskih zlatarjev: prstani, sponke, pasovi, servisi, ogrlice, zapenstnice, vaze itd. itd. iz zlata, srebra in filigrana. Ti izdelki so izdelani na popolnoma svojevrsten način. So izredno fino spleteni iz drobnih srebrnih ali zlatih nitk, ki se prepletajo v neštete prelepe vzorce.

To so izdelki zlatarjev iz Prizrena, starodavnega mesta ob vznožju Šar planine, mesta, o katerem trdijo, da je obstajalo že v rimskih časih in se je takrat imenovalo „Teheranda“.

Trdijo, da je tudi zlatarska umetnostna obrt v tistih krajih še iz tistih davnih časov. Vsekakor pa drži, da je bil Prizren že v času srbskih carjev v srednjem veku važno trgovsko mesto. Takrat so šli lepi izdelki prizrenskih zlatarjev zelo v denar na vzhodu, tako v Jeruzalemu kakor tudi v samem Carigradu, kjer so uspešno konkurirali izdelkom svetovno znanih carigradskih zlatarjev. Med obema vojnoma je obrt zelo težko uspevala, kljub temu so bili v tistih časih izdelki razstavljeni na več inozemskih razstavah, kjer je bilo zanje tudi dosti kupcev.

Danes so umetnine zlatarjev iz Prizrena zelo iskano in cenjeno izvozno blago. Na mednarodnih razstavah v Trstu, na Dunaju, Zürichu, Londonu, Čikagu, Rimu, Stockholmu in Kopenhagenu so imeli mnogo občudovalcev in tudi kupcev. V severni Evropi je še danes zelo moderno, če nosijo žene temnim oblikam kakšen filigranski nakit.

Pet let delovanja Mednarodne banke

Poteklo je pet let, odkar je začela delovati Mednarodna banka v Washingtonu. Kako obširen je njen delokrog, nam pove poročilo o njenem delovanju v teh letih. V tem času je namreč dala različnim državam posojila v skupnem znesku 1 milijarde 113 milijonov dolarjev. Mednarodna banka šteje 49 držav za svoje članice, od teh pa je doslej 22 dobilo večja ali manjša posojila. V prvi vrsti so bila posojila namenjena obnovi in industrijskemu razvoju posameznih držav, za kar so prejele skupno okoli 400 milijonov dolarjev. Za postavitev električnih central je bilo namenjenih nad 275 milijonov dolarjev, za kmetijstvo 89 milijonov, za namakalna dela, oziroma za obrambo pred poplavami več kot 42 milijonov in za nabavo prometnih sredstev nad 30 milijonov dolarjev.

Na prvem mestu pri dodeljenih posojilih je Evropa, saj so evropske države dobile v zadnjih petih letih posojila v skupnem znesku 559 milijonov 950.000 dolarjev, kar pomeni več kot polovico celotne vsote, ki jo je doslej dala na razpolago Mednarodna banka. Med evropskimi državami pa prednjači Francija, ki je sama dobila nič manj kot 250 milijonov dolarjev. Države Latinske Amerike so prejele 268 milijonov 597.000 dolarjev, države v Aziji in na Bližnjem vzhodu 126 milijonov 100.000 dolarjev, Avstraliji je bilo dodeljenih 100 milijonov, afriškimi državam pa 38 milijonov 500.000 dolarjev.

„Klagenfurter Zeitung“ prenehala izhajati

Poluradni list „Klagenfurter Zeitung“ je s 1. julijem prenehal izhajati. V svoji zadnji številki navaja, da je gospodarski razvoj zadnjega leta vzrok, da so morali list ukiniti. List so pričeli izdajati leta 1770. Deželna vlada bo namesto tega lista izdajala svoj lastni uradni list „Kärntner Landeszeitung“.

Znižane vozne cene na Vrbskem jezeru

Prebivalci Celovca in oni v neposredni okolici jezera morejo na ladjah na linijah Paroplovne družbe Vrbskega jezera na podlagi izkaznic, izstavljenih od Mestnih prometnih obratov, zahtevati znižane vozne tarife.

Izkaznice za znižano vožnjo se dobijo na podlagi osebne izkaznice za 2 šilinga in so veljavne v zvezi z osebno izkaznico.

PO ŠIRNEM SVETU

Fusan. — Danska „mirovna“ ladja „Jutlandia“, ki je že popolnoma preskrbljena za živili in na kateri so že urejeni za konferenco primerni prostori za 100 oseb, čaka v fuskem pristanišču na morebitno potovanje k vzhodnokorejski obali. Delegati za konferenco o ustavitvi bojov na Koreji bodo zasedali v ladijski jedilnici.

Washington. — Reuter poroča, da je bilo v ZDA uvedeno državno nadzorstvo nad proizvodnjo in prometom z glavnimi izdelki največjega dela ameriške industrije. Za sedaj še ne pride pod nadzorstvo civilna potrošnja, vendar pa, kakor se je zvedelo, bodo prišli izdelki, namenjeni civilni potrošnji, pod nadzorstvo najbrž v letošnjem oktobru.

Kairo. — Britanski veleposlanik v Kairu, Stevenson, in egiptovski zunanji minister Mohamed Salih el Din sta podpisala sporazum, po katerem bo Velika Britanija v prihodnjih 10 letih deblokirala egiptovske terjatve v znesku 150 milijonov funtov, nato pa tudi ostanek 80 milijonov funtov šterlingov.

Helsinki. — Zveza finskih sindikatov je sklenila izstopiti iz informbirojevske Svetovne sindikalne federacije. Ta sklep so sprejeli s 143 proti 63 glasovom. Finski sindikati niso sklenili, da bodo pristopili k Mednarodni organizaciji svobodnih sindikatov.

London. — „Sunday Express“ je zvedel, da nekaj uglednih britanskih strokovnjakov po večmesečnih eksperimentiranjih izdelalo atomsko turbino. Pričakujejo, tako piše list, da bo vlada v kratkem objavila prve podrobnosti o tem pomembnem odkritju.

Buenos Aires. — V Buenos Airesu je bilo izdano uradno poročilo, da sta bila med 15 osebami, ki so jih aretirali v zvezi z zaroto proti vladi predsednika Juana Perona, aretirana tudi dva oficirja argentinske vojske, neki polkovnik in neki major. V poročilu je razen tega rečeno, da se je več izdajalcev in sovražnikov argentinskega režima podredilo tujim interesom, da bi povzročili nemire v Argentini.

Bombay. — Indijska vlada je dala navodilo pokrajinskim oblastem, naj ukrepejo vse potrebno, da bodo lahko v primeru, da bi bile ustavljene dobave perzijske nafte, brez odlašanja prešle k sistemu racioniranja pri priskrbi za nafto. Šestdeset odstotkov vseh naftinih derivatov, ki jih Indija uporablja, prihaja iz Abadana in iz drugih perzijskih virov.

Cambara. — Avstralija je vložila formalni protest pri egiptovski vladi proti omejevanju ladijskega prometa skozi Sueški prekop. Avstralski minister za zunanje zadeve Richard Cassey je izjavil ob tej priložnosti, da je še vedno v veljavi konvencija o Sueškem prekopu iz leta 1888, ki določa, da mora prekop ostati odprt tako v mirnem, kakor tudi v vojnem času.

Beograd. — Po sporazumu med vlado FLRJ in vlado Kanade sta poslaništvi obeh držav v Ottawi in Beogradu postali veleposlaništvi. Vlada FLRJ je imenovala za svojega veleposlanika v Kanadi, Rada Pribičevića, dosedanjšega izrednega poslanika in pooblaščenega ministra v Kanadi, za veleposlanika Kanade v Jugoslaviji pa je bil imenovan dosedanji kanadski veleposlanik v Braziliji g. James Mac Donald.

Washington. — Načelnik štaba letalskih sil ZDA general Hoyt Vandenberg je odpotoval z letalom v Evropo, kjer bo inspical ameriška letalska oporišča v Angliji in Zahodni Nemčiji. Sodijo, da se bo Vandenberg razgovarjal o uporabi večjega števila ameriških letalskih borbenih enot, ki jih nameravajo ZDA poslati v Evropo. General Vandenberg bo verjetno tudi pregledal, če so ameriške letalske sile v Evropi sposobne za hitro akcijo v primeru morebitnega napada v Evropi ali na Bližnjem vzhodu.

New York. — Thomas Dewey, guverner države New York, je odpotoval v San Francisco, od koder bo nadaljeval pot na Daljni vzhod, kjer se bo mudil šest tednov.

Izdajatelj, lastnik in založnik lista: Dr. Fran Petek, Velikovec. Uredništvo in uprava: Celovec, Gasometergasse 10. Telefon 18244. Za vsebino odgovarja: Rado Janežič. Tiska: Kärntner Druck- und Verlagsgesellschaft m. b. H. Klagenfurt — Dopisi naj se pošiljajo na naslov: Klagenfurt, 2, Postschleissbach 17.

KOLENDAR

- 7. julij, sobota: Vilibald
- 8. julij, nedelja: Elizabeta
- 9. julij, ponedeljek: Nikolaj in tovariši
- 10. julij, torek: Amalija

SPOMINSKI DNEVI

- 7. 7. 1566 — Zgorela trdnjava Siget. Nikolaj Zrinjski in drugi branilci so padli junaške smrti. — 1809 — Francozi spet zasedli Ljubljano in druge slovenske dežele. — 1935 — Umrli svetovno znani sadjar Ivan Vladimirovič Mičurin.
- 8. 7. 1809 — Rojen v Krapini narodni buditelj in književnik Ljudevit Gaj, sestavljal „gajice“.
- 8. 7. 1833 — Rojena na gradu Turnu v Predvoru pisateljica Turngrajska — Urbančičeva. — 1944 — Borba z Nemci v Zgornjih Libučah pri Pliberku. — 1944 — Vzhodnokoroški odred napravi akcijo pri Črni.
- 10. 7. 1924 — Umrjen pri belem dnevu Matteoti, vodja italijanskih socialistov. — 1943 — Zavezniška vojska se je izkrcala na otoku Siciliji.

GLOBASNICA

Minulo soboto je umrla nam vsem dobro znana Ljudmila Rižnar v Podjuni. Komaj 46 let ji je bilo, toda zahrbtna bolezen, ki jo je mučila že dalj časa, jo je iztrgala iz naše srede.

Rajna Ljudmila je bila vzor slovenske žene in matere. Ljubila je svoj narod in tako vzgojila tudi svojega edinega sina. Ko je bil slovenski narod v najhujši stiski, ko ga je tlačil SS-ovski škorenj, se je pridružila tistim, ki so se zakleli, da uničijo nacistične nasilnike. Nudila je našim partizanom vso pomoč in tako tudi ona doprinesla k zmagi nad fašizmom. Pa tudi po vojni se je zavedala svoje dolžnosti. Organizirala je predvsem žene v organizaciji AFŽ in storila vse, kar je bilo v njenih močeh, da bi naš narod končno boljše in lepše živel.

Prerano je potkala na njena vrata bela žena. Toda žal, usoda je včasih zelo kruta in ne pozna usmiljenja. Rajna Ljudmila zapušča moža, sina in snaho, zapušča pa tudi mnogo prijateljev, ki jih je njena smrt globoko pretresla.

V ponedeljek smo jo na globaškem pokopališču položili ob obilni udeležbi k zadnjemu počitku. Preostalim pa velja naše iskreno sožalje!

Obmejni promet preko Jezerskega vrha in Podkorenskega sedla

Med Avstrijo in Jugoslavijo so s 1. julijem t. l. spet odprli promet preko Jezerskega vrha in Podkorenskega sedla, prehoda, ki sta bila zaprta od leta 1945, to je od konca vojne. Preko Jezerskega vrha in Podkorenskega sedla je zaenkrat vzpostavljen samo osebni promet, ni pa še dovoljen blagovni promet.

Po naši zemlji

Naš kmečki gospodarski in kulturni pionir pod Graščenico

Danes prvič, po dolgih letih odkar so delujem pri Slovenski kmečki zvezi, sem prišel tako prav tuji po gospodarskih opravkih v našo starodavno in staroslavno občino Šent Jakob v Rožu in v moje veliko prijetno preseljenje sem moral najti, da imamo v šentjakobski občini krasne, gospodarsko in kulturno široko in globoko razgledane ljudi. In kar žal mi je bilo, da nisem prišel že preje v te tudi krajevno tako privlačne in mikavne kraje, ki dihaše še vsi tako zelo slovensko domačnost. In kar je že tako močno izginilo v Srednjem in Spodnjem Rožu (vsled tovarniške industrializacije, ki je tako zelo vplivala posamno tudi duhovno na ljudstvo na deželi) staro slovensko širokogrudnost in duhovno kulturo najdemo še v prav preobilni obliki po vaseh in hišah šentjakobske občine.

Ne bom našteval vseh posameznih pionirskih gospodarjev in šentjakobskih hiš, katere se vsake posamno drži v enem ali drugem oziru pomembna družinska in narodna zgodovina ter tradicija, smatram vendar za potrebno, da imenujem vseeno le enega naših gospodarjev — idealistov, ki domuje v polplaninski vasi pod Graščenico ob vznožju gorskih velikov Karavank, Serajnika v Svatnah.

Hladen piš še veje dopoldne iz globoke struge od Področice sem, ko se vsedeva z gospodarjem v vrt domačije, ki je tvorila nekoč enoto z Miklovim posestvom, rojstno hišo Miklove Zale. Serajnik sam pa dokazuje, da je Miklove Zale neposreden potomec.

Da je tako slaven predstavnik naše narodne zgodovine tudi odlični gospodar, o tem sem se prepričal že na podlagi avstrijskih pisanih strokovnih dokazil. Strokovni list „Der Pionier“, so pred zadnjo vojno smatrali splošno za najboljšo avstrijsko ljudsko gospodarsko glasilo. In dvakrat sem našel v tem listu Serajnika, slikanega in opisanega. Enkrat kot lastnika dveh starodavnih hruškinih dreves, ki sta dali v enem letu 1500 kg pridelka in drugič kot živinorejca, kot lastnika prvega skupnega plemenjaka v koroški občini. Tudi njegove naj-novejše zasnove preureditve gospodarstva v menjalno pašniški del v dolini in poljedelsko-njivski del v višehi položni legi, spričujejo napredno razgledanost. Pravega pionirja-idealista pa se pokazuje Serajnik v tem, da na svoji zemlji na kamenitem gorskem pobočju še danes kljub tako poraznemu pomanjkanju delovnih moči, koplje in izstreljuje skale in ustvarja kot pravi pionir nova plodna tla in nove njive. Deloma sem razumel to v

bistvu nevhvaležno in neplačano delo, ko sem so bliže ogledal travniško rušo. Na moje veliko začudenje sem namreč našel v tej visoki in deloma peščenati legi med travo toliko detelj, kakor jih je sicer najti samo tam, kjer trosijo umetni fosfor ali pepel.

Da je zmožen tako kulturno-idealističnega in pionirskega dela samo človek, ki nosi v svojem srcu tudi iskro višjih idealov, sem dalje zapopadel, ko sem iz predloženih mištev in pesnitev povzel, da je Serajnik tudi — pesnik.

Ko le že odhajam iz Svaten, ki so sedaj vse sredi leta v prijetnem podplaninskem in gorskem zelenju, me spremlja gospodar Serajnikove domačije še do prihodnje hiše in me opozarja pri tem na domovnanje zgodovinskih oseb in na zgodovinske motive iz „Miklove Zale“. Kje je živel Tresoglav, kje je bilo „gradišče“ in kje vse mnoge druge pomembnosti iz naše zgodovinske narodne drame, vse to sem spoznal deloma tudi na tej svoji poti iz Svaten v Dolino.

Vernik.

ŠMARJETA PRI VELIKOVCU

Delavni in za svoje gospodarstvo zaskrbljeni kmetje v času obilega dela naravnost tekmujejo, kdo bo prej spravil te ali one pridelke. Toda malo je najti vasi, kjer bi delati tako, kakor v naši sosedni vasi v Čarčah. Sicer so v Čarčah samo trije kmetje, en gostilničar in en bajtar, ki je pa sam odsoten in imajo njegovo zemljišče drugi v najemu. Vsi kmetje imajo lepo urejena posestva in precej ugodno zemljo. Lani, ko je vsled suše žito nekoliko prej dozorelo, so že 23. julija spravili pod streho zadnje belo žito, to se pravi tudi že oves. Tudi sosedna dva kmeta izpod Homa nočeta pri delu zastajati. Vsi si prizadevajo, da bi način dela čim bolj olajšali in gospodarstvo modernizirali. Kmet Čarnik je preuredil svoj hlev po novem načinu.

Dve družini izmed teh sta bili onega v zgodovini koroških Slovencev nepozabnega dne, 14. aprila 1942, za nekaj časa izseljeni in sta zaradi tega utrpeli precejšnjo škodo. Škoda do danes še nobenemu nihče ni povrnili. Razen tega sta obe družini zgubili v nacistični vojski vsaka po enega sina. Eden izmed teh sinov je po zadobljenih ranah še šest mesecev trpel, preden ga je smrt rešila trpljenja. Oba sta zahtevala poravnavo škode, toda do danes brez uspeha in izgleda da njima nočejo in ne nameravajo povrniti niti groša za po fašizmu povzročeno škodo. To se pravi, da za toliko naših ljudi,

ki so bili po nadožnem, samo zaradi tega, ker nekaterim nacističnim fanatikom po svojem poštemen prepričanju niso bili po volji, trpeli in utrpeli škodo, ni mogoče najti potrebnih sredstev. Na drugi strani pa bomo, da je za gotove mogotce denarja dovolj.

ŠMHEL PRI PLIBERKU

Polagoma je legal poletni večer na tibo vas v Šmihelu pri Pliberku. Bila je sobota in spet je bilo za teden dni končano naporno delo na travnikih in poljih in praznično razpoloženje se je polasčalo vaščanov, ki so vsak na svojem domu v krogu družine, opravljali še zadnja dela, ki so bila še potrebna, da bo za nedeljo vse pripravljeno, ki jo bo vsak preživel po svoji volji, na katero so vsi, posebno mladina veseli. Vsakdo skuša izrabiti nedeljo, prosti dan v tednu, ko delo počiva in je za dan sproščen vsakdanjih skrbi, v svoje razvedrilo in oddih. Nekateri se spravljajo na izlet, drugi na sejem, drugi spet na obiske, nekateri posvečajo prosti čas prosveti, drugi spet zabavi in tako mnogovrstne so zadeve v katerih se ljudje izživljajo.

Pa tudi dvoje src je ta večer utripalo krepkeje kot navadno. Mihej Sadjak, Klančnikov iz Rinkol in Pepca Hudnova iz Šmihela sta jemala slovo od fantovskega in dekliskega življenja, ker odločila sta se, da bosta v ponedeljek postala mož in žena. Mihej je pevovodja in organist, Pepca pa njegova dobra pevka in zato sta sklenila, da bosta skupno delila lepe, a če zahteva življenje tudi težke dneve v harmonični enoti vse življenje. Mihej Sadjak je odlični organist in pevovodja, ki živi za svoj cerkveni pevski zbor in požrtvovalno posveča svoje prirojene sposobnosti tudi naši slovenski pevski prosveti. Svoj pevski zbor je dvignil na višino, da se o njem govori. Zaradi tega je Mihej spoštovan in priljubljen ne samo v Šmihelu, temveč tudi v okolici in je morda slutil, da njegovi pevski tovariši in tovarišice ne bodo mogli mimo tega in ne bi prihiteli, da mu izkažejo svojo ljubezen in mu ob njegovem pomembnem dnevu na svoj način izrazijo čestitke.

In zares. Naenkrat se je razleglo nad domovi šmihelske vasi v poletni večer krepko, ubrano petje mešanega zbora. Pesem „Luna“ so zapeli kot uvod pred stanovanjem pevovodje in organista Miheja. Prijetno ganjen se je Mihej s svojo nevesto pojavil pri vhodu in poslušal nadaljnje, njemu tako znane pesmi, ko mu je zapel moški zbor „Sjavljencev“ in „Na okno trka ptič droban“. Nato je svojega organista pozdravil in mu čestital gospod župnik Picej in Sroncej, France Kropivnik, v imenu pevcev in pevk. In spet je zapel mešani zbor „Pohojena travca“, na kar je Mihej povabil vso družbo v hišo, kjer se je razvil prijeten, domač in nepriljen predporočni večer. V imenu Slovenske prosvetne zveze je ženina Miheja in njegovo nevesto pozdravil Lovro Potočnik ter se mu zahvalil za vso njegovo delo na področju slovenske pevске prosvete in združil čestitke z željo, da bi tudi v bodočem življenju podaril svoje sposobnosti za napredek naše vedno lepe pesmi. V imenu ženina se je za pozdrave in čestitke Slovenske prosvetne zveze zahvalil gospod župnik in poudaril, da je pesem nekaj, ki je draga vsem in družji vse Slovence. Vmes se je vrstila pesem za pesmijo, kjer se je spet izkazal Foltej Hartmann kot odlični interpret naše pesmi. Če omenimo še dobro postrežbo, je bil večer da malo takih in šele v poznih urah smo se razhajali pod zvezdno nebo.

F. S. Finžgar:

Dekla Ančka

47. nadaljevanje

Tudi dekle so se ozrle ob tem na Ančino roko, ko je zajemala iz sklode.

„Saj je res kakor iz cukra,“ je potrdila Špela in zakašljala, ker se ji je zaletelo.

Ančko je bilo še bolj sram; odvihala je ro-kavček.

Janez je trdo potrkal Špelo po hrbtu, ko je kašljala in so ji solze silile v oči.

„Prav ti je! Kaj pa jo objedate? Ančka, nič se ne boji Špela ti je nevoščljiva, ker je vsa zmrdana.“

Špela je strupeno pogledala Janeza in se zaripla od kašlja pokolceva je jezila:

„Ti, seveda, ti — boš — večna — huk — mladost — huk!“

Ančka je položila žlico, vstala in šla h konjema, ki sta raztresala deteljo.

Dekle so se spogledale in nič niso rekle. Mislile so vse takisto:

„Užaljena je in vtaknilo se ji je!“

Miha se je vzdignil takoj za Ančko in ji pomagal, ko je zbirala raztreseno deteljo. Prav tik nje se je pripognil in lovil bilke po tleh.

„Ančka, nič ne hodi preblizu! Rigo je hudooben. Grizel Če bi te zagrabil takole“ —

Miha je prijel Ančino roko — „hramp — kar ob roko si!“

„Nič se ga ne bojim, Riga!“

Potapljala je konja po dolgi, črni grivi. Rigo je veselo zaprhal.

Ko je Janez videl, kako je Miha prijel Ančko za roko, je srdito pogledal nanj.

„Če nočete jesti, hajdi delat! Ančka pospravil!“

Kar vstal je, zgrabil plug za ročice in, ko ga je obračal, tako jezno telebil s kolci, da je zašklepetalo.

Miha je počil z bičem in se ozrl še enkrat za Ančko, ki se je sklanjala nad prtičem.

„K sebi! Kaj zijaš?“ je zaklical Janez nad njim.

Miha je nategnil vajeti, prst je vrela izpod pluga, hlapca sta molčala.

Dekle so se pripogibale in podmetavale krompir v razor, ki se je odpiral pred njimi tako naglo, da so težko zmagovale.

Špela se je ozrla za pisanim jerbasom, ki je izginil z Ančko vred v daljavi.

„Jeza bo in preprij zaradi nje, boste videli!“

Spet se je pripognila k njivi in hitela za brazdo.

Konji so hropili, pod opremo se jim je nabirala potna pena.

Po večerji je Janez pod širokim stogom pripravljaval parizar. Mekar mu je naročil, naj gredo drugi dan po hlode.

Ančka mu je svetila z veliko hlevsko svetilko.

„Ančka, kako ti bo všeč pri nas?“ je vprašal Janez, ko je mazal osi.

„Dobro! Da se le privadim!“

„Ančka, nič se ne boji! Mekarica je malo sitna včasih. Takrat kar molči. Pa jo hitro mine. Za Miha se nič ne zmeni in za Špelo tudi ne.“

„Danes sta me dražila, ker imam take roke. Kaj morem za to?“

„Nič se ne zmeni, Ančka, kakor sem rekel. Prav nič. Miha je kvantač, Špela je Špela. Pridna, ampak netečna. Kogar more, ga piči.“

Janez je sunil kolo na os, da se je parizar stresel. Potem je zavrtel kolo in nataknil osnik.

„Zdaj grem, kajne? Moram še pomiti! Lahko noč!“

„Lahko noč in kaj lepega sanjaj nocoj!“

„Številke, kaj?“

Ančka se je zasmejala. Luč je odhitela prek dvorišča. Janez je gledal za lučjo.

Ko je stopil v konjski hlev, sta sedela Miha in Lukec na žlebu in kadila.

„Ali še nista napojila?“

„Konji še zobljejo.“

Janez je sezul škornje, vse težke in rjave od prsti, slekel suknič in ga s klobukom vred obesil na kljuko poleg pograda. Nato je legel.

Miha je nadaljeval začeti pogovor:

„Kajne, da je naša nova dekla lepa?“

„Menda že. Jaz sem bil tako lačen, da se nisem zmenil zanjo.“

Miha se je zarežal in v smehu je bila hudobija.

„Lukec, ti si norec!“

„Zakaj?“

„Zato, ker nič ne vidiš. Ti si stor, bukovina! Če bi jaz Ančko videl samo z enim očesom, samo s pol očesa, pa bi vedel, da je lepa.“

„Meni se je majhna zdela. Ali ni majhna? Kakor šolarica je. Zato bo za hišno, kajne? Za dekle ni. Bog ve, če bi zadela poln škaf vode? Mislim, da bi ga ne.“

Miha se je vnovič zasmel, snel klobuk in ga veselo vrgel na svoj pograd.

„Lukec, ti si norec, ti si stor! Jaz ti pa to rečem: V nedeljo bo v št. Jurju žegnanje. Tja pojdem in nakupim Ančki semnja polno perišče. Cukrčkov s papirčki, kjer so napisane pesmice, strdenja in Bog ve, kaj ji bom kupil. Ah, Ančka, bom ti gal!“

Tedaj so zacvrkale deske Janezovega ležišča.

„Napojita! Potem pa spat! V št. Jurje pa ne boš hodil zato ne, ker pojdem jaz. Da boš vedel!“

Janez je legel nazaj in se obrnil v steno.

Francози in njihovo časopisje

Nekako je že od nekaj k sliki Pariza spadalo: časopisni kioski prepolni raznih časopisov, revij, magazinov in podobno. Tudi Parižana v omnibusu ali podzemski železnici — Metroju, bi si bilo težko predstavljati brez časopisa v roki ali žepu. Pri tem še pisana množica raznih časopisov z raznobarnimi naslovi, debelimi napisi in duhovitimi reklamami.

Pa vendar ni tako! Pogled v statistiko nam pove, da odpade v Franciji na 1000 prebivalcev komaj 280 časopisov, dočim na primer v toliko „solidnejši“ Švici na 1000 prebivalcev prodajo 680 izvodov. Slabši od Francozov so edino še (v Evropi) Finci z 278 in Italijani s 109 izvodov na 1000 ljudi.

Od kod to? Kako je mogoče pri tako kulturno razvitem narodu tako majhna poraba dnevnega časopisja? Tudi pred vojno ni bilo mnogo drugače. Edino kar se je v tem času bistveno spremenilo je to, da sedaj v Franciji pariški dnevniki ne pomenijo več tega, kar so pomenili svoj čas — v splošnem pojav, ki ga lahko opazimo po vsem svetu. Delno je to posledica vojne, ko so slabe zveze često centralne časnike pripeljale prepozno v roke bralca, delno pa tudi izboljšanje dela in hitrosti, pa tudi sploh kvalitete lokalnih časopisov. Toda to je samo ena plat tega pojava, ki pa še vedno ne pove, kako to, da Francozi sploh tako malo bere svoje časnike. Najbolj verjeten razlog bo v tem, da Francozi le zelo redko naročajo časnik — francoski meščan, in ta največ bere, kupi časnik mimogrede, ga bere na ulici, v kavarni, v tramvaju. Zato je za francoski časopis tudi tako zelo važno, kakšno privlačnost bo nudil vsak dan kupcu, kakšno senzacijo bo prinesel, kaj bodo kolporterji izklicavali po ulicah, kje bodo najdebelejši naslovi. Zato tudi naklada francoskih časopisov zelo močno niha. Kakšna „dobra“ vest, lahko dvigne naklado tudi za 156 tisoč izvodov v enem dnevu, kot na primer takrat, ko se je znani boksarski mojster Cerdan ponesrečil z avionom, ali pa ob priliki njegovega matcha za 90.000 izvodov.

Po tem lahko sklepamo, da politične novice povprečnega Francoza niti ne vlečejo več, kar pove mnogo pri narodu, ki ima tako razvito tradicijo političnega življenja. Mnogo bolj vlečejo „krvave“ in „strahotne“ zadeve in umor, pravilno „serviran“ publiki, pomeni zanjo mnogo večjo senzacijo, kot najbolj napeta mednarodna situacija. Seveda je temu primeren tudi način urejevanja časnikov, ki se danes bolj kot kdaj koli borijo za svoj obstanek. Prva stran je polna debelih naslovov in pod naslovi ne najdeš drugega, kot čisto v kratkem nakazan dogodek, dočim je nadaljevanje redno „na strani 7, tretji stolpec“, ali „na strani 9, šesti stolpec spodaj“ itd. Seveda je zelo malo ljudi, ki si vzamejo čas in listajo nato po časopisju in iščejo nadaljevanja vesti tačas ga pritegne že drug naslov, že druga

debelo tiskana senzacija. Na ta način časopisje samo vzgaja bralca k površnemu branju, bralec sam pa zopet to zahteva s tem, da kupuje predvsem tiste liste, ki mu to nudijo. Torej nekak tragičen „circulus vitiosus“ — ki bi ga lahko končala samo prenasičenost ljudi s poceni senzacijami.

V tej zvezi ja zanimivo, da s padanjem naklad pri skoro vseh časnikih — prav posebno je to opaziti pri politično usmerjenih časnikih — rastejo naklade tednikom kot na primer „France Dimanche“, „Le Carrefour“, „Samedi Soir“ ali „Ici Paris“, ki pa tudi ne stremijo toliko za kvaliteto, kot za zabavo in informacijo, predvsem delajo s senzacijami, in sex apealom — vse pa v obliki kratkih zgodbic in ilustracij, tako da praviloma tudi ti listi podpirajo predvsem lenost pri branju in zanimanje za zabavo. Mnoge fotografije in risbe ilustrirajo razburljive zločine, sodne razprave, dogodke iz podzemlja ali fantastične operacije.

Kam vodi ta pot francoskega časopisja je težko reči, vendar pa je zanimivo, da gredo po tej isti poti tudi ostale deželne na Zapadu. Če je danes vloga časopisja na primer v Ameriki še izredno velikega pomena — se tudi Francija lahko pohvali s tem, da je pred slabimi sto leti nekaj vrstic v takrat vodilnem listu „Constitutionnel“ lahko potreslo vlado. Danes pa tudi članek čez vso stran, katerega koli časopisa v Franciji ne doseže več, kot zmigljaj z rameni velike večine bralcev...

Spored Mednarodnih športnih dnevov na Vrbskem jezeru 1951

V petek, 6. julija: ob 18.00 Sprejem novinarjev v hotelu „Schloß Velden“ v Vrbi.

V soboto, 7. julija: ob 9.00 Mednarodno sabljanje v hotelu Werzer v Porečah; ob 10.30: Otvoritevna slavnost v dvorani Deželne hiše; ob 10.00: Začetek mednarodnih jadrskih regat Celovec—Kriva Vrba; ob 16.30: Ženske rokometne tekme, Subotica—Celovec, na KAC-športnem prostoru; ob 17.30: Državne tekme v ženski telovadbi, Holandska—Avstrija, na KAC-športnem prostoru; ob 18.30: Mednarodne rokometne tekme, Schweinfurt—Koroška, na KAC-športnem prostoru; ob 17.00: Mednarodna veslaška regata, Kriva Vrba—Celovec-jezero; ob 15.00 Mednarodni sablaški turnir, hotel Werzer, Poreče.

V nedeljo, 8. julija: ob 9.00: Mednarodni sablaški turnir, hotel Werzer, Poreče; ob 9.00 Ocenjevalna vožnja motornih koles, Celovec—Poreče; ob 15.00: Mednarodni sablaški turnir, hotel Werzer, Poreče; ob 16.00 Mednarodna veslaška regata, Celovec-jezero; ob 16.30: Lepotna konkurenca avtomobilov, Vrba; ob 18.00 Nogometne tekme, KAC-športni prostor; ob 20.30 Telovadne tekme za ženske Holandska—Avstrija, Mestno gledališče.

V torek, 10. julija: Evropsko prvenstvo modernih družabnih plesov, hotel Werzer, Poreče.

V sredo, 11. julija: Mednarodna revija plesov, hotel Werzer, Poreče; ob 20.00 Mednarodno boksanje KAC-športni prostor.

V četrtek, 12. julija: ob 21.00: Mednarodni

Neocid XXI

dobite pri

Slovenskih zadrugah

ali pri

„CHEMOPLANT“

Celovec, Völkermarktor Platz 8

RADIO-PROGRAM

RADIO CELOVEC

Nedelja, 8. julija

6.30 Nedelja jel — 7.15 do 7.45 Duhovni nagovor. Jutranji koncert — 9.35 Glasbena nedeljska promenada — 16.00 Nesmrtni Strauß — 22.15 Mednarodne športne prireditve na Vrbskem jezeru 1951 —

Ponedeljek, 9. julija

8.15 Kaj kuham danes? — 11.15 Iz ženskega sveta — 13.45 Petnajst pestrih minut — 14.10 Kaj si želite — 14.30 do 15.00 Poročila. Iz svetovne

literature — 16.00 Pevska ura — 19.15 Glas mladine — 20.00 Poročila —

Torek, 10. julija

5.50 Pet minut za kmetijstvo — 8.15 Kaj kuham danes? — 11.00 Veder dopoldne — 11.45 Za podeželsko ljudstvo — 14.30 do 15.00 Poročila. Domači zdravnik. Komorna glasba — 15.45 Za ženo in družino — 16.00 Znameniti umetniki — 18.00 Krmečka oddaja — 18.30 do 18.55 Jezikovni paberki iz Koroške — 18.55 Poročila o športu —

Sreda, 11. julija

5.50 Pet minut za kmetijstvo — 11.15 Iz ženskega sveta — 11.45 Za podeželsko ljudstvo — 14.30 do 15.00 Poročila. Za ženo. Za gospodarja — 18.55 Športna poročila — 22.15 Mednarodne športne prireditve na Vrbskem jezeru 1951 —

Četrtek, 12. julija

5.50 Pet minut za kmetijstvo — 8.15 Kaj kuham danes? — 11.15 Nasveti za življenjska vprašanja — 11.45 Za podeželsko ljudstvo — 14.30 do 15.00 Poročila. Za naše malčke — 16.00 Znameniti umetniki — 16.30 Otroška ura — 18.30 do 18.55 Poje „Slovenski sindikalni kvintet“ —

RADIO SLOVENIJA

Ponedeljek, 9. julija

5.25 Slovenske narodne pesmi — 6.15 Zabaven jutranji spored — 12.00 Za vsakogar nekaj v besedi in glasbi — 14.00 Igra Studentski sekstet — 15.30 O športu in športnikih — 18.00 Slovenske pesmi poje ženski oktet opernega zbora pod vodstvom Jožeta Hanca — 19.10 Novosti iz našega arhiva plošč.

Torek, 10. julija

5.25 Zabavna glasba — 14.30 Z mikrofonom sredi življenja in dogodkov — 18.00 Zeleli ste poslušatelj — 19.10 Zabavna glasba — 19.20 Kulturni pregled — 19.30 Tam doli za našo vasjo... (spored slovenskih narodnih pesmi s plošč) — 22.30 Pester nočni spored zabavne glasbe.

Sreda, 11. julija

5.25 Veseli zvoki — 13.20 Slovenske narodne in umetne pesmi — 14.00 Zdravstveni nasveti — 18.00 Pisan spored lahke glasbe — vmes igra na harmoniko Milan Stante — 18.40 Samospjeve poje sopranistka Sonja Hočevar — 19.10 Igra Zabavni orkester Radia Ljubljane pod vodstvom Bojana Adamiča — 19.40 Prof. dr. inž. Milan Vidmar: Ob 95-letnici rojstva Nikole Tesle — 23.30 Za lahko noč igra Peter Kreuder.

Četrtek, 12. julija

5.25 Veder jutranji spored — 6.15 Slovenske narodne in umetne pesmi — 12.00 Lahek promadni koncert — 13.00 Zeleli ste poslušatelj — 14.15 Iz jugoslovanskega kulturnega življenja — 14.30 Igra Vaški kvintet — 18.00 Samospjeve poje tenorist M. Brajnik, pri klavirju Marijan Vodopivec — 18.30 Slovenska zabavna in plesna glasba — 19.40 Slovenski plesj — 20.45 Stari partizani pripovedujejo — 22.30 Pester spored skladb, ki jih radi poslušate.

RADIO SCHMIDT

„liša malega človeka“

Radio-aparati za vsakogar (obroki po dogovoru) - elektro material, žarnice za domačo uporabo in prodajo - Moderna reparatura delavnica - Studijo za snemanje na plošče.

Celovec, Bahnhofstrasse 22, Tel. 29-48

Tržno poročilo

Krompir kg šil. 1.80 do 2.—; pesa kg šil. 2.50 do 3.—; koleraba kg šil. 2.50 do 3.—; karfiola kg šil. 4.—; ohrovt kg šil. 2.— do 3.—; zelje kg šil. 2.— do 2.50; kumare kg šil. 4.— do 4.60; grah v stroju kg šil. 1.50 do 3.—; fižol v stroju kg šil. 5.— do 6.—; solata kg šil. 2.— do 4.—; čebula kg šil. 3.50 do 4.—; česen kg šil. 12.—; korenje, peteršil, zelene šopek šil. 0.50; jajca komad šil. 0.90; skuta kg šil. 7.—; ajdova moka kg šil. 3.50; gozdni med kg šil. 28.—; ajdov med kg šil. 22.—; jagode kg šil. 9.—; borovnice liter šil. 2.50 do 3.—; češnje kg šil. 4.— do 6.—; ribez kg šil. 2.50 do 3.—; pšeno kg šil. 7.—.

Pred hlevom je zaškripal vodnjak, votlo je štopotala voda v škafe.

III.

In zgodilo se je, kakor je Janez napovedal. V št. Jurje na žegnanje ni šel Miha. Doma je vardeval konje in se ves dan prepiral z Lukcem.

Janez se po opravi ni pomešal med fante, ki so obstopili šotore. Vsi so poznali Mokarjevega velikega hlapca in sodili: Bogatin ima srečo. Takega posla dobi, kakor je Janez. Vsakemu gospodarju je kljub in kar nič fantovski ni.

Janez je pa poizvedoval po hrastih in po čreslu, kakor mu je bil naročil gospodar. Ko je dignal svoj opravek, se je napolil v krčmo. Mimo šotorov krede, kjer so stale še vedno gruče deklet in fantov, se je nenadoma domislil, kaj je obetal Miha.

„Čakaj, nalašč naredimo to. Na njegovo jezo!“

In s širokim korakom se je naravnal proti prvemu šotoru. Ali v hipu ga je obšlo kakor sram. In razveselil se je Žbilka, ki je zaklical nad njim: „Janez, povej Mokarju, da imam sto bork naprodaj. Niso rahuta, gost les! Za mesecnje bi jih prodal.“ Veliki hlapec ni šel k šotoru, dasi ga je prodajalka vabila. Z Žbilkom je odšel v gostilno.

Dovolj je bilo tamkaj pogovora in praznega hrupa še več. Toda Janezu je skoz pogovore in skoz hrup donelo: „Kupi Ančki semnjala Nalašč ga kupi! Ali bo Miha hud!“

Še nikoli ni kupoval Janez cukrčkov in strdenja; zato ga je bilo sram in dobro se je vojskoval, ko je pil prvo četrtinko. Ko je izpraznil drugo, je začel omahovati.

„Sedaj skočim k cerkvi, ko ni več ljudi. Kaj bi me bilo sram! Neumnost je. Ali zaradi Miha ji kupim.“

Kar šel bi bil. Toda vendar je poklical še tretjo četrtinko in jo izpraznil do polovice.

Tedaj se je domislil:

„In če so šotore že podrli in semenj pospravili?“

Hudo se je prestrašil te misli. Popil je vino in se naglo ril skozi gnečo. Možeje so vpili za njim:

„Janez, nol!“

„Nikar še ne hodi!“

„Posedil!“

Janez je pa samo z roko zamahnil in skušal povedati, da pride nazaj.

Ko je hitel k cerkvi, mu je sroe bilo kakor otroku, ki gre prvokrat skrivaj na sosedovo češnje.

Šotore so res že podirali. Toda Janez je imel še prilike dovolj, da je izbral.

Všeč mu je bilo zlasti veliko srce iz malega kruhka. Na vrhu je imelo rdečo rožo, na levi in desni papirček in verz na njem.

„Tegale!“ je rekel prodajalki.

Potem je segel za cukrčki v pisanih papirčkih, jih kupil celo pest ter jih skril v žep pod ruto.

(Dalje)

turnir plesov in evropska prvenstva, hotel Mösslacher, Vrba; ob 15.00: Tenis, Bavarska—Avstrija, hotel Werzer, Poreče.

V petek, 13. julija: ob 15.00: Tenis, Bavarska—Avstrija, hotel Werzer, Poreče; ob 17.00 Mednarodna plesna revija, hotel Mösslacher, Vrba.

V soboto, 14. julija: ob 5.00: Plavanje, Celovec—Vrba; ob 15.00: Tenis, Bavarska—Avstrija; ob 17.30: Mednarodna lahka atletika, KAC-športni prostor; ob 21.00: Sezonski ples, hotel Schloß Velden, Vrba.

V nedeljo, 15. julija ob 7.30: Mednarodne kolesarske dirke, trikrat okrog jezera; ob 9.30: Mednarodne lahkotletske tekme, KAC-športni prostor; ob 15.00: Tenis, Bavarska—Avstrija, hotel Werzer, Poreče; ob 18.00: Rokometne tekme, Karlsruhe—Mühlburg, KAC-športni prostor; ob 21.00: Tenis-ples in razdelitev nagrad; ob 20.30: Ples koroškega jadranskega kluba, Astoria, Poreče.

RADIO PROGRAM

CELOVEC

Carinthia

V petek, 6. do ponedeljka, 9. julija „Robin Hood's Abenteuer“ (barvni film) v torek, 10. do četrta 12. julija „Pique Dame verliert“

Peterhof

V petek, 6. do ponedeljka, 9. julija „Rendezvous mit Judith“ v torek, 10. do četrta 12. julija „Immensee“ (barvni film)

Stadttheater

V petek, 6. do četrta, 12. julija „Der fallende Stern“

BOROVLJE

V soboto, 7. do ponedeljka, 9. julija „Ich mach dich glücklich“ v sredo, 11. in v četrtek, 12. julija „Duell mit dem Tod“

VELIKOVEC

V soboto, 7. in v nedeljo, 8. julija „Münchnerinnen“ v nedeljo, 8. julija, ob 11.00 uri dopoldne in 14.00 uri popoldne „Tra, tra, tralala“ v ponedeljek, 9. in v torek, 10. julija „Johannisnacht“ v sredo, 11. in v četrtek, 12. julija „Frech und verliebt“

VRBA

V petek, 6. do nedelje, 8. julija „Ninotschka“ v ponedeljek, 9. in v torek, 10. julija „Eine Stadt hält den Atem an“ v sredo, 11. in v četrtek, 12. julija „Ein idealer Gatte“

ZELEZNA KAPLA

V soboto, 7. in v nedeljo, 8. julija „Am Abend nach der Oper“ v torek, 10. in v sredo, 11. julija „Der schwarze Adler“ v četrtek 12. julija „Der Schrecken von Texas“